

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії

Критерії розроблені відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, наказу МОН від 21.08.2013 №1222 “Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 1009 від 19.08.2016) [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1222729-13/stru>, Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів- Географія, 6-9 класи (затверджено наказом МОН України від 07.06.2017 № 804), розміщена на офіційному веб-сайті МОН: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>; Критерії оцінювання, запропоновані МОН, є загальними і використовуються як основа, своєрідний каркас, за допомогою якого вибудовується система оцінювання.

Правила оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Оцінюючи результати навчальної діяльності учнів з географії, необхідно враховувати рівень засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних умінь, досвід творчої діяльності.

Вимоги до оцінювання результатів навчання визначаються з урахуванням компетентного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності. Оцінювання ґрунтується на позитивному підході, що, передусім, передбачає врахування рівня досягнень учня.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії здійснюється з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід щодо його організації. Критерієм оцінки роботи учнів є не стільки обсяг навчального матеріалу,

що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, використовувати в життєвих ситуаціях, вміння самостійно здобувати знання. При цьому важливо використовувати під час вивчення географії мотиваційний потенціал для учнів: авансування успіху, спонукання до самоаналізу, самооцінки, самопізнання, інтенсифікація того змісту навчального матеріалу, який має особистісне значення для учнів.

Підсумкова (контрольна) робота, одна на рік готується вчителем (тестовий формат з картографічним завданням), виконується письмово і є обов'язковою. Практичні роботи (мінімум 2 на семестр) оцінюються обов'язково. Дослідження (мінімум 1 на семестр) оцінюються обов'язково.

Використовуються різні форми проведення перевірки навчальних досягнень:

- усне опитування;
- виконання самостійних робіт, практичних робіт, досліджень, проєктів;
- тестування (усне, письмове, комп'ютерне)
- письмова контрольна робота

Процедури оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії

Основними видами оцінювання є поточне, формувальне, тематичне, семестрове, річне.

Формувальне – здійснюється під час навчання та сприяє кращим результатам учнів і ґрунтується на поставлених цілях (оцінювання для навчання). Це постійне оцінювання, яке розпочинається з попереднього оцінювання знань, умінь учнів на початку теми та впродовж її вивчення. Формувальне оцінювання включає: самооцінювання, оцінювання учнями, оцінювання співробітництва та оцінювання результатів проєктної діяльності.

Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання:

- формулювання об'єктивних та зрозумілих для учнів навчальних цілей;
- створення ефективного зворотнього зв'язку;
- забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання;
- ознайомлення учнів з критеріями оцінювання;
- забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність;
- корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Тематичне оцінювання здійснюється з урахуванням поточних оцінок за різні види навчальних робіт, зокрема, практичні роботи.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичного. При виставленні оцінки за семестр урахується складність і значущість окремих тем для формування предметної компетентності, динаміку навчальних досягнень учнів. У разі відсутності

оцінки за одну або кілька тем, що вивчались упродовж семестру, семестрова оцінка може бути нижча середнього арифметичного наявних тематичних оцінок.

Річне оцінювання здійснюється за результатами I та II семестрів.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	<p>Учень (учениця) називає окремі географічні явища та об'єкти й за допомогою вчителя знаходить відмінності між ними.</p> <p><i>За допомогою вчителя виконує одне найпростіше практичне завдання. Наносить на контурну карту кілька об'єктів.</i></p>
	2	<p>Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про географічні об'єкти та явища; з допомогою вчителя знаходить їх на карті.</p> <p><i>За допомогою вчителя виконує найпростіші практичні завдання та наносить на контурну карту кілька об'єктів з дотриманням вимог.</i></p>
	3	<p>Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконує елементарні географічні завдання використовуючи карту, самостійно називає окремі географічні поняття.</p> <p><i>За допомогою вчителя виконує найпростіші практичні завдання та розрахунки. Самостійно наносить на контурну карту кілька об'єктів з дотриманням вимог.</i></p>
Середній	4	<p>Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал. Називає, відповідно до теми конкретного уроку, компоненти географічної оболонки та складові господарської діяльності; виконує за зразком практичну роботу; під час відповіді користується картографічним матеріалом.</p> <p><i>Виконує найпростіші практичні завдання за зразком. Контурну карту заповнює друкованими буквами мілко, чітко, красиво, з дотриманням вимог, але виконує 1/3 обсягу роботи.</i></p>

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	5	<p>Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом допускаючи помилки; знаходить на карті окремі географічні об'єкти та явища, що передбачені навчальною програмою .</p> <p><i>Демонструє вміння вирішувати простіші компетентнісно орієнтовані завдання (зв'язок з життям). Правильно виконує половину практичної роботи, в тому числі, роботи на контурній карті, але висновки не робить.</i></p>
	6	<p>Учень (учениця) виявляє знання і розуміння основних географічних положень, відтворює навчальний матеріал з незначними порушенням послідовності характеристик географічних об'єктів та явищ. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою. <i>Розв'язує географічні задачі на одну дію за зразком, демонструє вміння вирішувати простіші компетентнісно орієнтовані завдання (зв'язок з життям). Правильно виконує половину практичної роботи, в тому числі, роботи на контурній карті, але висновки робить помилкові</i></p>

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Достатній	7	<p>Учень (учениця) в цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні географічні знання для вирішення нескладних завдань. Має чіткі уявлення про природні та суспільні явища; вміє спостерігати за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом.</p> <p><i>Самостійно розв'язує задачі на одну - дві дії. Правильно виконує половину практичної роботи, в тому числі, роботи на контурній карті, робить прості висновки. Виконує компетентнісно орієнтовані завдання, але допускає значні помилки.</i></p>
	8	<p>Учень (учениця) відтворює основні географічні поняття, встановлює найсуттєвіші географічні зв'язки і залежності між природними та суспільними процесами і явищами. Логічно відтворює засвоєний матеріал, допускаючи певні неточності. Робить прості висновки. Застосовує здобуті знання на практиці. Володіє обов'язковою географічною номенклатурою.</p> <p><i>Розв'язує географічні задачі на дві-три дії.</i></p> <p><i>Самостійно правильно виконує значний обсяг практичної роботи (2/3 частини), компетентнісно орієнтованих завдань, робить прості висновки. Контурну карту заповнює чітко, красиво, з дотриманням вимог</i></p>

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	9	<p>Учень (учениця) добре володіє навчальним географічним матеріалом, вміє його аналізувати, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причиннонаслідкові зв'язки в природі і господарській діяльності; вміло використовує картографічний матеріал в ході роботи.</p> <p><i>Розв'язує географічні задачі на три дії. Самостійно виконує практичну роботу та компетентнісно орієнтовані завдання в повному обсязі, але робить 1-2 незначні помилки, складає правильний висновок. Контурну карту заповнює друкованими буквами мілко, чітко, красиво, з дотриманням вимог.</i></p>
Високий	10 11	<p>Учень (учениця) усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку природних і суспільних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; розуміє прикладний характер географічних знань, дає розгорнуту відповідь та робить узагальнені висновки; вільно відбирає і узагальнює необхідну географічну інформацію, оперує більшістю географічних понять; використовує різні картографічні джерела.</p> <p><i>Вміє використовувати сучасні цифрові технології і пристрої для спостереження за довкіллям, явищами і процесами в суспільстві і живій природі; створювати інформаційні продукти природничо – географічного та суспільно- географічного спрямування; шукати, обробляти і зберігати інформацію географічного характеру, критично оцінюючи її.</i></p> <p>Учень (учениця) має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє працювати з різними додатковими джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічний матеріал.</p> <p><i>Самостійно правильно виконує практичну роботу, компетентнісно орієнтовані завдання в повному обсязі, складає обґрунтований висновок. Застосовує географічні знання для пояснення та оцінювання географічних процесів і явищ.</i></p>

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	12	<p>Учень (учениця) володіє ґрунтовними географічними знаннями, використовує міжпредметні зв'язки, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує.</p> <p><i>Використовує додаткові джерела для виконання дослідницьких завдань. Самостійно виконує конкурсні та олімпіадні завдання.</i></p> <p><i>Вміє генерувати ідеї й ініціативи щодо проектної діяльності, ефективного використання природних ресурсів.</i></p> <p><i>Використовує інішомовні навчальні джерела для отримання інформації географічного змісту.</i></p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ГЕОГРАФІЇ

(вивчення з використанням технологій

дистанційного навчання)

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	н/а	Учень (учениця) під час дистанційного навчання жодного разу не з'явився на онлайн урок та не продемонстрував жодної роботи з даної теми
	1	Учень (учениця) орієнтується в темі уроку, рідко заходить на онлайн-уроки, розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь і т. д.)
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, інколи з'являється на онлайн уроках, розрізняє один або кілька запропонованих географічних об'єктів
	3	Учень (учениця) дає нечіткі характеристики географічних об'єктів, інколи з'являється на онлайн уроках; може самостійно розрізнити окремі географічні поняття
II. Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює матеріал теми, систематично заходить на онлайн-уроки, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватись географічною картою
	5	Учень (учениця) відтворює матеріал теми за зразком, вміє користуватись типовими планами характеристиками,. Намагається наводити приклади до процесів чи явищ, що вивчаються; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою, систематично заходить на онлайн-уроки
	6	Учень (учениця) самостійно володіє поняттями та термінами, передбаченими темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності

		з його викладом у підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою, систематично заходить на онлайн-уроки
III. Достатній	7	Учень (учениця) вільно володіє знаннями з теми уроку й застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій; достатньо володіє картографічним матеріалом, систематично заходить на онлайн-уроки, завдання надсилаються на перевірку вчасно та систематично
	8	Учень (учениця) засвоїв основні уявлення, поняття й категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну в часі. Уміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну номенклатуру. систематично заходить на онлайн-уроки, завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично
	9	Учень (учениця) на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи та просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки у природі й господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом, намагається використовувати для своєї відповіді картографічні джерела (онлайн), вільно володіє цифровою компетентністю в галузі географії, систематично заходить на онлайн-уроки, завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично
IV. Високий	10	Учень (учениця) усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять і може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом, вміє використати свої знання на практиці, систематично заходить на

		онлайн-уроки, завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично
	11	Учень (учениця) має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження й висновки, уміє працювати з рекомендованими вчителем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію, систематично заходить на онлайн-уроки, завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично
	12	Учень (учениця) володіє ґрунтовними географічними знаннями в межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки й узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує систематично заходить на онлайн-уроки, завдання на перевірку надсилаються вчасно та систематично

Такі ж критерії, правила та процедури оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії діють для учнів , що здобувають освіту за індивідуальною формою навчання (екстернат, сімейна, педагогічний патронаж).